

บทที่ 10

การวิเคราะห์การกระจายรายได้

(Distribution of Income)

ในบทที่ 9 ได้พิจารณาการจ้างปัจจัยที่จะทำให้ได้กำไรสูงสุดในตลาดประเภทต่าง ๆ บทนี้จะเป็นการพิจารณาผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่เจ้าของปัจจัยการผลิตที่มีส่วนในการผลิตในรูปของค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย และกำไร

ค่าเช่า (Rent)

ค่าเช่า ในความหมายทั่วไปหมายถึง การที่เจ้าของทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งให้บุคคลอื่นใดใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นภายในระยะเวลาอันจำกัด และผู้เช่าตกลงให้เช่าเพื่อการนั้น

ส่วนค่าเช่า ในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ ในความหมายเดิม หมายถึง ค่าเช่าที่ได้รับจากการให้เช่าที่ดินซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่ง

ต่อมานักเศรษฐศาสตร์ได้ขยายความค่าเช่าให้กว้างขวางออกไปจากเดิมให้หมายรวมถึงผลได้จากปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ด้วย เช่น ค่าเช่าในค่าจ้าง ค่าเช่าในกำไร ค่าเช่าในดอกเบี้ย ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงค่าเช่าในทางเศรษฐศาสตร์จึงมักหมายถึง ค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Economic rent)

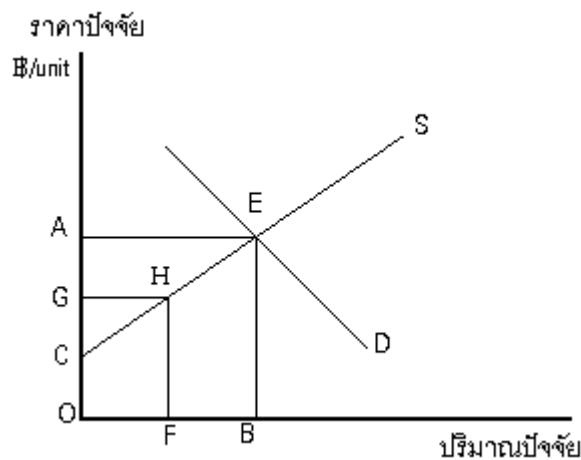
ค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Economic rent)

ค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Economic rent) หมายถึง ราคาหรือรายได้ของปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่งอย่างใดที่ใช้ในการผลิต ซึ่งได้เกินกว่าราคาหรือรายได้ขั้นต่ำที่สุดที่ชักจูงให้นำเอาปัจจัยในการผลิตเข้ามาใช้ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นรายได้ส่วนที่เกินกว่ารายได้ขั้นต่ำสุด (minimum supply price) ซึ่งผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตได้รับเมื่อนำปัจจัยนั้นไปให้ใช้ในการผลิต

ราคาหรือรายได้ขั้นต่ำสุดที่จะชักจูงให้ปัจจัยแต่ละชนิดมีโอกาสเข้ามาในการผลิต (minimum supply price) อาจเรียกได้อีกว่าเป็นส่วนได้จากการโอน (Transfer earnings) ซึ่งเป็นเงินค่าตอบแทนปัจจัยการผลิต ซึ่งจะต้องมีจำนวนมากพอที่จะไม่ทำให้เจ้าของปัจจัยการผลิตโยกย้ายปัจจัยการผลิตไปใช้ที่อื่น ดังนั้นถ้าปัจจัยการผลิตใดมีลักษณะเฉพาะเจาะจง รายได้ขั้นต่ำของปัจจัยจะมีน้อย เพราะมีโอกาสที่จะเปลี่ยนไปใช้งานอื่นแทนจะไม่มี

นักเศรษฐศาสตร์สมัยก่อนมีความเชื่อว่า ค่าเช่าทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้ก็เฉพาะกรณีที่ปัจจัยการผลิตมีอุปทาน (Supply) คงที่ หรืออุปทานไม่มีความยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์ (Perfectly Inelastic) ซึ่งกรณีทั่วไป หมายถึง อุปทานของที่ดิน ทั้งนี้เพราะที่ดินมีจำนวนจำกัด แต่นักเศรษฐศาสตร์ปัจจุบันมีความเห็นว่า ค่าเช่าทางเศรษฐกิจสามารถที่จะเกิดแก่ปัจจัยการผลิตทุกชนิดถ้าหากว่าปัจจัยชนิดนั้นมีรายได้เกินกว่า minimum supply price ของปัจจัยแล้ว จำนวนที่เกินไปกว่านั้นย่อมเป็นค่าเช่าทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น

รูปที่ 10 – 1 ค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Economic Rent)

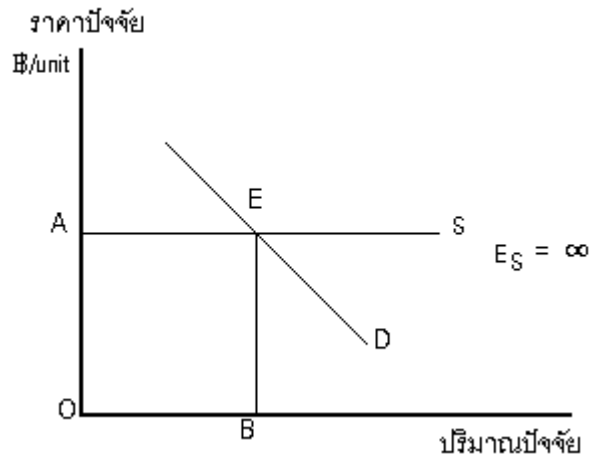
จากรูปที่ 10 – 1 เส้น D แสดงอุปทานของปัจจัยการผลิต ซึ่งแสดงถึงจำนวนปัจจัยที่ผู้ผลิตต้องการจะเสนอซื้อ ณ ระดับราคาปัจจัยระดับต่างๆ กัน เส้น S แสดงอุปทานของปัจจัยการผลิตซึ่งแสดงถึงจำนวนปัจจัยที่เจ้าของปัจจัยจะเสนอขาย ณ ระดับราคาที่เป็นผลตอบแทนของปัจจัยระดับต่างๆ กัน หรือจะแสดงราคาขั้นต่ำสุดของปัจจัยที่

เจ้าของปัจจัยคิดว่าควรจะได้รับจึงจะเสนอขายปัจจัยนั้นให้กับผู้ผลิต เช่นจากรูป ปัจจัยจำนวน OF หน่วย รายได้ขั้นต่ำสุดที่เจ้าของปัจจัยจะต้องได้เพื่อเสนอขายปัจจัยจำนวนนี้เท่ากับ OG บาทต่อหน่วย

ราคาของปัจจัยกำหนดจากอุปสงค์ของปัจจัยและอุปทานของปัจจัย ซึ่งเท่ากับ OA บาทต่อหน่วย การใช้ปัจจัยจำนวน OF หน่วย จะทำให้ได้รายได้เกินกว่ารายได้ขั้นต่ำสุด เท่ากับ AG บาทต่อหน่วยและในการจ้างปัจจัยจำนวน OF หน่วย จะได้ค่าเช่าทางเศรษฐกิจทั้งหมดเท่ากับพื้นที่ $\square CGH$ บาท ดังนั้นในการใช้ปัจจัยจำนวน OB หน่วย จะทำให้ได้รับค่าเช่าทางเศรษฐกิจทั้งหมดเท่ากับพื้นที่ $\square AEC$ บาท

ค่าเช่าทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อปัจจัยชนิดนั้น มีค่าความยืดหยุ่นของอุปทานน้อยกว่าอิมพีดิ้นส์ หรือมีความยืดหยุ่นน้อยกว่า Perfectly elastic เท่านั้น ถ้าปัจจัยนั้นมีความยืดหยุ่นของอุปทานเท่ากับอิมพีดิ้นส์ หรือมีความยืดหยุ่นเป็น Perfectly elastic จะไม่มีค่าเช่าทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะราคาต่อหน่วยของปัจจัยจะเท่ากับราคาขั้นต่ำสุดที่เจ้าของปัจจัยจะต้องได้รับ (minimum supply price) พอดี ดังจะพิจารณาได้จากรูปที่ 10 – 2

รูปที่ 10 – 2 ค่าเช่าทางเศรษฐกิจไม่เกิดขึ้นเมื่ออุปทานมีความยืดหยุ่นเป็น Perfectly Elastic

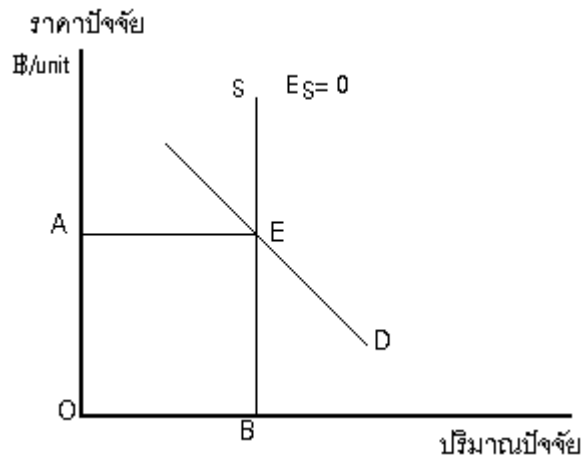

จากรูปที่ 10 – 2 เส้นอุปทานของปัจจัย (S) มี $E_S = \infty$ แสดงว่าแม้จะมีการผลิตและมีการซื้อปัจจัยในการผลิตเพิ่มก็จะไม่ทำให้ราคาปัจจัยเพิ่ม และเจ้าของปัจจัยจะไม่นำปัจจัยมาเสนอขายถ้าไม่ได้รับผลตอบแทนขั้นต่ำสุดเท่ากับ OA บาทต่อหน่วย ณ ระดับราคาปัจจัยที่ตลาดกำหนดนั้น เจ้าของปัจจัยจะนำปัจจัยมาเสนอขายอย่างไม่จำกัดจำนวน ณ ระดับการใช้ปัจจัยจำนวน OB หน่วย ราคาตลาดของปัจจัยจะเท่ากับราคาหรือรายได้ขั้นต่ำสุดของปัจจัยพอดี จึงไม่เกิดค่าเช่าทางเศรษฐกิจ

ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (Pure Economic Rent)

สำหรับปัจจัยที่อุปทานมีความยืดหยุ่นเท่ากับศูนย์ หรือมีความยืดหยุ่นเป็น Perfectly Inelastic จะพบว่ารายได้ขั้นต่ำสุดของปัจจัย (minimum supply price) จะเท่ากับศูนย์จึงทำให้ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริง เรียกว่า **ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (Pure Economic Rent)**

รูปที่ 10 – 3 ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (Pure Economic Rent)

จากรูปที่ 10 – 3 อุปทานของปัจจัย (S) มีความยืดหยุ่นเท่ากับศูนย์ ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะเป็นลักษณะของอุปทานของที่ดิน เพราะที่ดินเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จึงมีจำนวนจำกัดไม่สามารถเพิ่มหรือลดจำนวนที่ดินตามราคาหรือค่าเช่าได้ เมื่ออุปทานของปัจจัยไม่มีความยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์ รายได้ขั้นต่ำสุดของปัจจัย (minimum supply price) เท่ากับศูนย์ ทั้งนี้เพราะถ้าไม่มีอุปสงค์สำหรับปัจจัยหรืออุปสงค์ของปัจจัยมีน้อยกว่า อุปทานของปัจจัยก็จะมีผลตอบแทนของปัจจัย

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของปัจจัยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ minimum supply price ของปัจจัยนั้นเท่ากับศูนย์ ในกรณีนี้ไม่ว่าปัจจัยนั้นจะราคาเท่าใดก็ตาม ผลตอบแทนที่ได้นั้นย่อมเป็นค่าเช่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด ซึ่งจากรูปที่ 10 – 3 ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริงเท่ากับพื้นที่ OAEB บาท

รายได้คล้ายค่าเช่า หรือกึ่งค่าเช่า (Quasi - rent)

อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยการผลิตบางประเภทที่ในระยะสั้นอุปทานไม่มีความยืดหยุ่นเลย แต่ในระยะยาวปัจจัยนั้นจะมีความยืดหยุ่นตามปกติ ปัจจัยเหล่านี้ส่วนมากได้แก่ ปัจจัยประเภททุน ในระยะสั้นค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริงอาจเกิดขึ้นแก่เครื่องจักร เครื่องมือในการผลิตที่เป็นสินค้ำลงทุนถาวร ซึ่งมักจะมีราคาตลาดจนค่าติดตั้งค่อนข้างสูง ต้องใช้เวลานานพอสมควรในการเพิ่มอุปทาน ดังนั้นอุปทานจึงมีความยืดหยุ่นเท่ากับศูนย์

เมื่อมีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตไม่สามารถหาเครื่องจักรเพิ่มขึ้นได้ จึงต้องใช้เครื่องจักรที่มีอยู่นั้นผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น โดยถ้าทราบได้ที่รายได้เพิ่มจากการใช้เครื่องจักรเดิมยังสูงกว่าต้นทุนผันแปร และสามารถชดเชยให้ปัจจัยคงที่บางส่วนได้ ก็ควรจะใช้เครื่องจักรนั้นผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น ดังนั้นรายได้ส่วนที่เครื่องจักรเดิมสามารถทำให้เพิ่มขึ้นในระยะสั้นนี้ จึงเป็นรายได้ส่วนเกินหรือค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริงทั้งหมด แต่เรียกเสียใหม่ว่า รายได้คล้ายค่าเช่า หรือกึ่งค่าเช่า (Quasi - rent) ทั้งนี้เพราะเครื่องจักรเดิมมี minimum supply price เท่ากับศูนย์นั่นเอง ค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่แท้จริงนี้จะมีอยู่ในระยะสั้นเท่านั้น เพราะว่าในระยะยาวสามารถเพิ่มอุปทาน (Supply) เครื่องจักรให้พอกับความต้องการได้

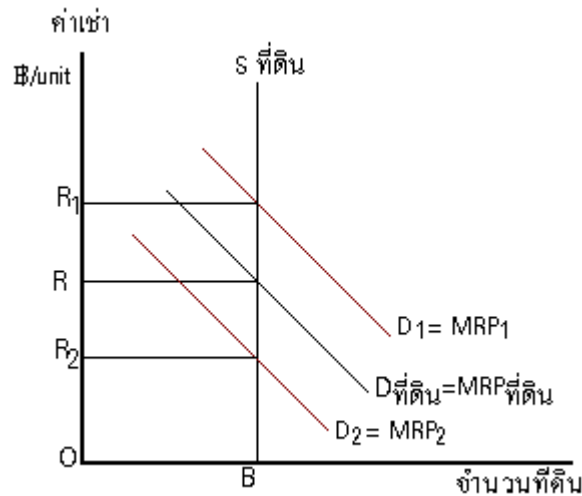
ทฤษฎีที่ใช้กำหนดอัตราค่าเช่าของที่ดิน

ทฤษฎีที่ใช้อธิบายการกำหนดอัตราค่าเช่าของที่ดินมีอยู่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีผลผลิตเพิ่มที่คิดเป็นรายได้ (Marginal Revenue Product Theory) และหลักผลได้ที่เกิดจากความแตกต่างกันของที่ดิน (Differential Returns)

ทฤษฎีผลผลิตเพิ่มที่คิดเป็นรายได้ (Marginal Revenue Product Theory)

อธิบายให้เห็นว่าอัตราค่าเช่าของที่ดินถูกกำหนดจากอุปสงค์ของที่ดินและอุปทานของที่ดิน โดยที่อุปทานของที่ดินจะมีความยืดหยุ่นเท่ากับศูนย์ (Perfectly Inelastic) ส่วนอุปสงค์ของที่ดินจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผลผลิตเพิ่มที่คิดเป็นรายได้ (MRP) ดังนั้นอัตราค่าเช่าจะสูงหรือต่ำเพียงใดขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงการเสนอขอเช่าที่ดิน (Demand ของที่ดิน) เพียงอย่างเดียว ดังแสดงด้วยรูปที่ 10 - 4

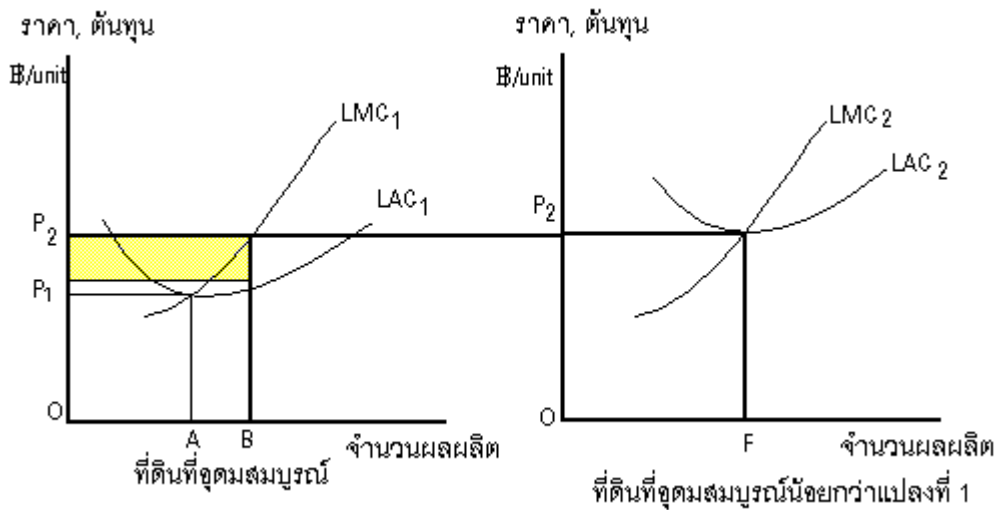
รูปที่ 10 - 4 การกำหนดอัตราค่าเช่า

**ค่าเช่าอันเกิดจากหลักผลได้ที่เกิดจากความแตกต่างกันของที่ดิน
(Differential Returns)**

การกำหนดอัตราค่าเช่า โดยหลักผลได้ที่เกิดจากความต่างกันของที่ดิน (Differential Returns) เกิดขึ้นจากแนวความคิดของ David Ricardo ซึ่งอธิบายว่า ค่าเช่าเกิดจากความหายากหรือความขาดแคลนของที่ดิน ในสมัยโบราณมนุษย์สามารถเลือกครอบครองที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ได้ทั่วถึงกัน ต้นทุนการผลิตจึงเท่ากัน ขายในราคาเดียวกัน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากที่ดินเท่ากัน ดังนั้นค่าเช่าจึงไม่มี ต่อมาประชากรเพิ่มขึ้น ที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ถูกครอบครองหมด จึงต้องทำการเพาะปลูกในที่ดินประเภทที่มีคุณภาพต่ำลงมา และมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าที่ดินประเภทแรก จึงต้องขายผลผลิตในราคาที่สูงกว่า ทำให้ผู้ผลิตในที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ขายสินค้าในราคาที่สูงนั้นเช่นกัน ดังนั้นผู้ผลิตในที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ย่อมได้ประโยชน์พิเศษที่มีได้เกิดจากแรงงานหรือทุนของตนเอง

รูปที่ 10 – 5 ค่าเช่าอันเกิดจากหลักผลได้ที่เกิดจากความต่างกันของที่ดิน

จากรูปที่ 10 – 5 สมมติตลาดผลผลิตเป็นตลาดแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ถ้าในตลาดแรกใช้ที่ดินแปลงแรกที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในระยะยาวผู้ผลิตจะได้เพียงกำไรปกติ (normal profit) เท่านั้น ต่อมาที่ดินที่อุดมสมบูรณ์หมดไป จึงต้องใช้ที่ดินแปลงที่สองซึ่งอุดมสมบูรณ์น้อยกว่า ราคาสินค้าจึงต้องสูงกว่าแปลงแรก เพราะต้นทุนในการผลิตสูงกว่าที่ดินแปลงแรกก็จะได้ส่วนเกินขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นค่าเช่า (ตั้งพื้นที่ที่แรเงา)

ข้อบกพร่องของทฤษฎีของ Ricardo คือไม่ได้นำเอาค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ที่จะเอาที่ดินไปใช้ผลิตอย่างอื่น นอกจากเพาะปลูกมาพิจารณาเลย

ค่าจ้าง (Wages)

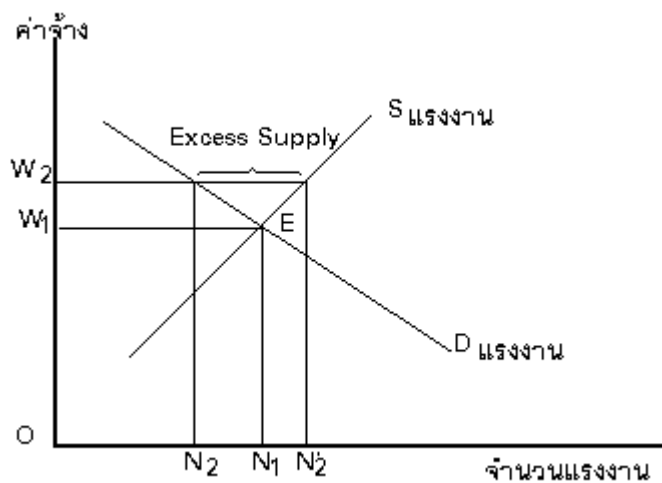
ค่าจ้างเป็นผลตอบแทนของแรงงานที่ผู้ผลิตนำไปใช้ในการผลิต โดยกำหนดขึ้นจากอุปสงค์และอุปทานของแรงงาน

อุปสงค์ของแรงงาน (Demand for Labour) แสดงถึงจำนวนแรงงานที่ผู้ผลิตต้องการ ณ ระดับอัตราค่าจ้างต่างๆ กัน ถ้าค่าจ้างแรงงานสูง ความต้องการแรงงานก็จะมีน้อย และถ้าค่าจ้างแรงงานต่ำ ความต้องการแรงงานก็จะมาก เส้นอุปสงค์ของแรงงานจึงมีลักษณะทอดลงจากซ้ายไปขวา มี slope เป็นลบ

ส่วนอุปทานของแรงงาน (Supply of Labour) แสดงถึงจำนวนแรงงานที่ผู้เป็นเจ้าของแรงงานจะเสนอขาย ณ ระดับอัตราค่าจ้างต่างๆ กัน ถ้าค่าจ้างแรงงานสูง คนงานจะเสนอขายแรงงานมากขึ้น และถ้าค่าจ้างแรงงานต่ำ คนงานจะเสนอขายแรงงานน้อยลง จึงทำให้เส้นอุปทานของแรงงานมีลักษณะทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา มี slope เป็นบวก ในบางกรณีการขึ้นค่าจ้างแรงงานเพื่อให้อุปทานของแรงงานเพิ่มขึ้นไม่เป็นผล ในกรณีพิจารณาถึงคนงานเพียงคนเดียว ถ้าคนงานนี้มีรายได้เพียงพอดำรงชีพอย่างสบายแล้ว การที่ค่าจ้างเพิ่มขึ้นแทนที่คนงานจะทำงานเพิ่มขึ้น เขาอาจจะลดชั่วโมงทำงานลง จึงทำให้เส้นอุปทานแรงงานในกรณีนี้มีลักษณะวกกลับ (Backward Bending Supply Curve)

ก่อนที่จะมีการแทรกแซงของรัฐบาลหรือสหภาพแรงงาน ค่าจ้างถูกกำหนดขึ้นจากอุปสงค์และอุปทานของแรงงาน ดังแสดงด้วยรูปที่ 10 – 6

รูปที่ 10 – 6 การกำหนดอัตราค่าจ้าง

จากรูปที่ 10 – 6 ตรงจุดดุลยภาพจะเห็นว่า ปริมาณแรงงานที่ธุรกิจต้องการ (Demand for Labour) จะเท่ากับปริมาณแรงงานที่คนงานจะเสนอขายแรงงาน (Supply of Labour) จำนวน ON_1 คน ณ ระดับอัตราค่าจ้างเท่ากับ OW_1 บาทต่อคน ถ้าอัตราค่าจ้างเพิ่มขึ้นเป็น OW_2 บาทต่อคน จะมีผู้ต้องการเสนอขายแรงงานมากกว่าจำนวนความต้องการแรงงาน หรือเกิดอุปทานของแรงงานส่วนเกินเท่ากับ N_2N_2' คน

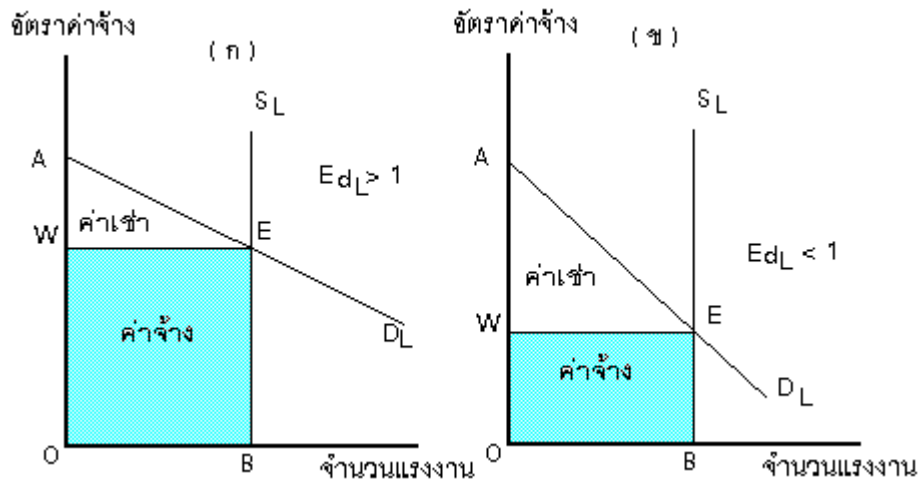
ทำให้อัตราค่าจ้างแรงงานลดลง ปริมาณความต้องการแรงงานจะเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราค่าจ้างกลับเข้าสู่ดุลยภาพตามเดิม แต่ถ้าอัตราค่าจ้าง OW_2 บาทต่อคนนี้ เป็นอัตราค่าจ้างขั้นต่ำซึ่งรัฐบาลได้เข้ามาแทรกแซงตามคำเรียกร้องของสหภาพแรงงานจะมีผลทำให้เกิดการว่างงานจำนวน N_1N_2' คน และรายได้ของคนงานจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของแรงงาน ถ้าอุปสงค์ของแรงงานมีความยืดหยุ่นมากจะมีผลทำให้อัตราค่าจ้างของคนงานลดลงและมีคนงานบางส่วนต้องว่างงาน แต่ถ้าอุปสงค์ของแรงงานมีความยืดหยุ่นน้อยจะทำให้อัตราค่าจ้างของคนงานเพิ่มขึ้น แต่จะมีคนงานบางส่วนต้องว่างงานเช่นกัน จะเห็นว่าหากกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจะทำให้คนงานบางคนต้องว่างงาน

การแบ่งปันรายได้ให้แก่เจ้าของปัจจัยการผลิต

ในการวิเคราะห์ราคาปัจจัยการผลิตทุกชนิดที่มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าชนิดชนิดหนึ่งพร้อมๆ กันไม่สามารถพิจารณาให้เห็นได้ด้วยกราฟ จึงต้องสมมติปัจจัยเพียง 2 ชนิด และให้อีกชนิดหนึ่งคงที่ เช่นให้ที่ดินเป็นปัจจัยคงที่ และแรงงานเป็นปัจจัยแปรผัน เป็นต้น

ถ้าพิจารณาแรงงานในขณะใดขณะหนึ่ง อุปทานของแรงงานจะมีความยืดหยุ่นเท่ากับศูนย์ (Perfectly Inelastic) ดังแสดงด้วยรูปที่ 10 – 7 ทั้งนี้เพราะประชากรในขณะใดขณะหนึ่งจะมีจำนวนแรงงานที่คงที่

รูปที่ 10 – 7 การแบ่งปันผลตอบแทนของปัจจัย

จากรูปที่ 10 - 7 จะแสดงให้เห็นว่าผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่ค่าจ้างแรงงานหรือค่าเช่าที่ดินมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของแรงงาน ผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่แรงงาน จำนวน OB คนที่ใช้ในการผลิตจะเท่ากับพื้นที่ OWEB บาท และผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่ที่ดินที่มีส่วนในการผลิตเท่ากับพื้นที่ WAE บาท จะเห็นได้ว่า ถ้าอุปสงค์สำหรับแรงงานมีความยืดหยุ่นมาก การแบ่งปันผลตอบแทนจะตกแก่แรงงานมากกว่าที่ดิน

ดอกเบี้ย (Interest)

ดอกเบี้ยเป็นตอบแทนของปัจจัยทุนที่เป็นตัวเงิน (Money Capital) ซึ่งเป็นเงินทุนที่เกิดจากการเสียสละไม่บริโภคของผู้บริโภคที่มีรายได้ซึ่งก็คือเงินออม (Saving) และจะกลายเป็นเงินทุนที่บุคคลอื่นกู้เพื่อนำไปใช้

ทฤษฎีที่ใช้อธิบายในเรื่องการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สำคัญมี 3 ทฤษฎีคือ

1. ทฤษฎีความพอใจด้านเวลา (Time Preference Theory)
2. ทฤษฎีความพอใจสภาพคล่อง (Liquidity Preference Theory) และ
3. ทฤษฎีปริมาณเงินกู้ (Loanable Fund Theory)

1. ทฤษฎีความพอใจด้านเวลา (Time Preference Theory)

เป็นทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์สำนัก Classic โดยพิจารณาว่าผู้มีเงินได้ชอบที่จะได้รับความพอใจในปัจจุบันมากกว่าในอนาคต ดังนั้นการที่ผู้บริโภครู้หรือผู้มีเงินได้จะต้องเสียสละการบริโภคในปัจจุบันให้ผู้อื่นนำไปลงทุนจึงควรได้รับผลตอบแทนจากการเสียสละในการบริโภคในปัจจุบันเป็นอัตราดอกเบี้ย นั่นคือ อัตราดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนให้แก่ผู้มีรายได้หรือผู้บริโภครู้ในการเสียสละการบริโภคในปัจจุบัน และอัตราดอกเบี้ยจะถูกกำหนดจากความต้องการลงทุน (Investment) และความสมัครใจที่จะออม (Saving)

2. ทฤษฎีความพอใจสภาพคล่อง (Liquidity Preference Theory)

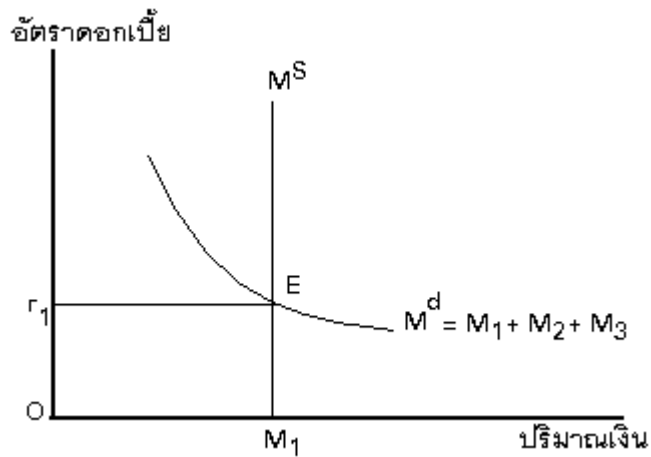
เป็นทฤษฎีของ Keynes ซึ่งกล่าวว่า อัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดขึ้นจากความต้องการถือเงิน (Demand for Money) และปริมาณเงิน (Supply of Money) ในระบบเศรษฐกิจในขณะใดขณะหนึ่ง Keynes ได้แบ่งความต้องการถือเงินเป็น 3 อย่างคือ

1. ความต้องการถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายประจำวัน (Transaction Motives : M_1) ซึ่งจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับรายได้ และความถี่แต่ละครั้งที่จะได้รับรายได้
2. ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเหตุฉุกเฉิน (Precautionary Motives : M_2) ซึ่งขึ้นอยู่กับรายได้และนิสัยของเจ้าของรายได้
3. ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไร (Speculative Motives : M_3) ซึ่งขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย และการคาดคะเนอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบันและอนาคต ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไรจะน้อย และถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำ ความต้องการถือเงินไว้เพื่อเก็งกำไรจะมาก

สำหรับปริมาณเงิน (Money Supply) ในขณะใดขณะหนึ่งในระบบเศรษฐกิจจะคงที่โดยปริมาณเงินจะประกอบด้วยธนบัตร เหรียญกษาปณ์ และเงินฝากเพื่อเรียก

อัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดขึ้นจากความต้องการถือเงินและปริมาณเงิน ดังแสดงด้วยรูปที่ 10 – 8

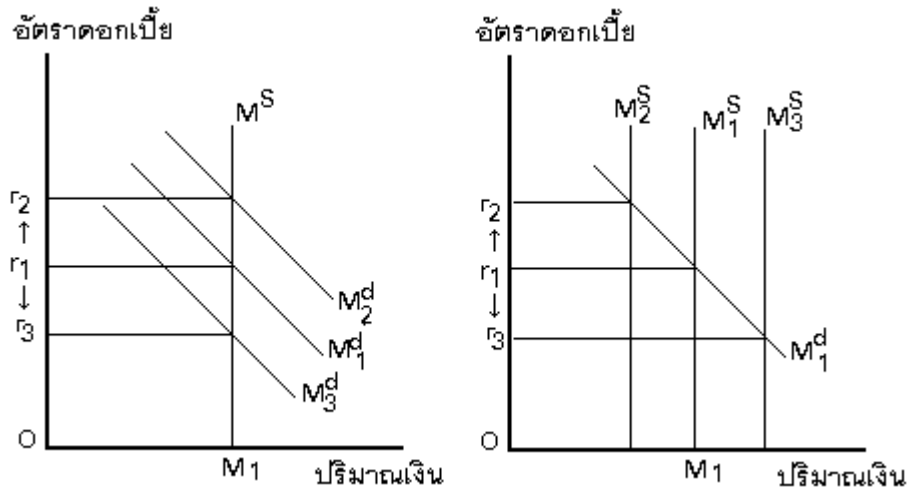
รูปที่ 10 – 8 อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ

จากรูปที่ 10 – 8 เส้น M^d คือเส้นความต้องการถือเงินซึ่งประกอบด้วย $M_1 + M_2 + M_3$ เส้น M^s คือเส้นอุปทานของเงินซึ่งในขณะใดขณะหนึ่งคงที่ไม่ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยจึงมีลักษณะตั้งฉากกับแกนนอน อัตราดอกเบี้ยที่ทำให้อุปสงค์และอุปทานของเงินเท่ากันเท่ากับ Or_1 บาท

อัตราดอกเบี้ยจะสูงหรือต่ำเพียงใดจะขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของเงิน ดังแสดงด้วยรูปที่ 10 – 9

รูปที่ 10 – 9 การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ

2. ทฤษฎีปริมาณเงินกู้ (Loanable Fund Theory)

ทฤษฎีปริมาณเงินกู้กล่าวว่าอัตราดอกเบี้ยจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์ที่มีต่อปริมาณเงินกู้ (Demand for Loanable Fund) และปริมาณเงินที่จะมีให้กู้ (Supply of Loanable Fund)

ความต้องการขอกู้เงิน หรือ Demand for Loanable Fund จะถูกกำหนดด้วยอัตราดอกเบี้ย และอัตราผลตอบแทนของเงินลงทุนหน่วยที่เพิ่ม (Marginal Efficiency of Capital : MEC) หน่วยธุรกิจจะกู้ก็ต่อเมื่ออย่างน้อยที่สุดแล้วอัตราดอกเบี้ยจะต้องเท่ากับ MEC โดย MEC มีแนวโน้มที่จะลดลงเมื่อผู้ผลิตขยายการลงทุนออกไป ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง ความต้องการขอกู้เงินจะลดลง และเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ ความต้องการขอกู้เงินจะมากขึ้น

ส่วนอุปทานของเงินกู้หรือ Supply of Loanable Fund จะหมายถึง จำนวนเงินออมซึ่งพร้อมจะให้กู้ยืมได้ในระยะเวลาหนึ่งๆ ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยต่างๆ กัน เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น อุปทานของเงินกู้จะเพิ่มขึ้น และเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ อุปทานของเงินกู้จะน้อย

อัตราดอกเบี้ยตามทฤษฎีปริมาณเงินกู้จะถูกกำหนดจาก Demand for Loanable Fund และ Supply of Loanable Fund ดังแสดงด้วยรูปที่ 10 – 10

รูปที่ 10 – 10 อัตราดอกเบี้ยตามทฤษฎีปริมาณเงินกู้

